

LIOBA

----- door Dries van den Akker s.j. (zie ook: www.heiligen-3s.nl)

Betekenis

Germaanse naam = 'lieverd', 'lieveling', 'liefde-gevend'; meestal verkorting van samengestelde naam als 'Leobgytha' = 'lieve strijdster', 'Liburga' = 'lieve beschermvrouwe', 'libhildis' = 'lieve beschermvrouwe' enz.

*

Lioba van de St-Petersberg bij Fulda, Duitsland; abdis + **ca 780; feest + 23 & 28** (dag van haar plechtige begravenis in 780? en van de overbrenging van haar relieken in 836) **september**.

Op 23 september van een jaar ergens tussen 779 en 782 stierf in klooster Schornsheim bij Mainz zuster Lioba. Zij was in Tauberbischofsheim abdis geweest, maar kwam oorspronkelijk uit Zuid-Engeland. Zij moet op dat moment ongeveer zeventig jaar geweest zijn. Haar sterfdag werd met zorg opgetekend. De nabestaanden waren er zeker van hier met een heilige te doen te hebben; naar hun overtuiging was zij opgenomen bij God in de hemel. Enkele dagen later, op de 28e, werd zij met veel plechtig vertoon bijgezet in de kloosterkerk van Fulda. Op precies diezelfde dag, 28 september, van het jaar 836, werd haar stoffelijk overschot overgebracht naar de kerk op de Petersberg, twee kilometer buiten Fulda. Vandaar dat de 28e september haar feestdag is geworden. Dat is uitzonderlijk, want meestal wordt het feest van een heilige gevierd op de sterfdag; dat is voor de gelovige immers de dag waarop de heilige geboren wordt voor het eeuwig leven bij God, de werkelijke verjaardag. Over het exacte jaar van Lioba's dood bestaat geen zekerheid. Meestal wordt 780 aangehouden. Hoe kwam een vrouw uit het Zuid-Engelse Wessex uiteindelijk in Zuid-Duitsland terecht? We schrijven tenslotte pas de 8e eeuw...?

Men schat dat Lioba rond 700 of uiterlijk 710 geboren moet zijn. Van haar ouders wordt gezegd dat zij tot de adel van Wessex behoorden. Zij waren reeds christen.

Haar vader heette Dynne, haar moeder Ebba. Deze Ebba was verwant met de grote bisschop Bonifatius, apostel van Friesland en Duitsland († 754; feest 5 juni). Lioba's ouders vertrouwden hun dochter voor haar opvoeding toe aan de zusters van het Mildredklooster in Thanet. Lioba werd er zelf zuster, maar verhuisde later naar klooster Wimborne in haar vaderland Wessex, dat destijds onder leiding stond van abdis Tetta aan het hoofd.

Aan haar vroeg Bonifatius of er geen zusters waren die in de Germaanse gebieden een klooster wilden beginnen. De vrouwen zouden onderwijs kunnen geven aan de inheemse meisjes van adellijke afkomst. Ze zouden door hun gebed, levenswijze en mentaliteit en door de kwaliteit van hun onderwijs en handvaardigheden van onschatbare waarde kunnen zijn. Naast de gemeenschappen voor mannen die hijzelf had gesticht, zouden zij vrouwenkloosters kunnen vormen in de Teutoonse en Saksische gebieden; die zouden kunnen fungeren als steunpunten van christelijke cultuur. En niet op de laatste plaats zouden ze voor hem, Bonifatius, als toevlucht kunnen dienen; zij zouden hem weer iets van een thuis kunnen geven. Hij vroeg met name om zijn verre nicht Lioba. Aanvankelijk was Tetta in het geheel niet gecharmeerd van dat idee. Zij vreesde dat de reis te lang en onveilig was. Zij voorzag dat de vrouwen zo ver van huis heimwee zouden krijgen en dat hun geïsoleerde positie ten koste zou gaan van de goede geest. En dat ze tenslotte behoorlijk wat risico zouden lopen onder die halve heidenen. Bonifatius bezwoer dat hijzelf garant stond voor de veiligheid van de vrouwen. Hij bracht de abdis onder de aandacht dat ze vertrouwen moest hebben in Gods leiding en genade, en ook in haar eigen aandeel: zij had de zusters immers een gedegen vorming meegegeven.

Uiteindelijk ging Tetta akkoord. Met nog 29 andere mede-zusters stak Lioba de zee over om zich bij Bonifatius te voegen. Zeer waarschijnlijk gingen er geestelijken en soldaten mee om het gezelschap de nodige bescherming en bijstand te bieden. Ze zullen wel bij Katwijk aan land gegaan zijn, net als Willibrordus vijftig jaren eerder en Bonifatius, toen hij destijds voor de eerste keer naar het gebied der Friezen was overgestoken! Vandaar trokken ze via de Rijn stroomopwaarts tot diep in Duitsland. Hun bestemming was Tauberbischofsheim, waar Bonifatius juist alle voorbereidingen had getroffen voor de vestiging van een vrouwenklooster. De zusters hebben hem waarachtig niet teleurgesteld in zijn verwachtingen. Dat geldt heel in het bijzonder voor Lioba.

Vanuit haar klooster heeft zij verschillende andere kloosters gesticht en geleid. Zij stelde haar gezellin Walburga aan als abdis van klooster Heidenheim en Thecla, die nog familie van haar was, kreeg de leiding over Kitzingen en Ochsenfurt. De door haar gestichte kloosters ademden de ware benedictijnse geest. Ze kenmerkten zich door voortdurend gebed, een sobere levensstijl, handwerk en studie. Zij gaf op haar beurt door wat zij in de kloosters thuis had ontvangen. Vanwege haar zonnige en opgewekte karakter was zij als leermeesteres bijzonder gezien. In navolging van haar eigen leermeesteressen vond ook zij dat alle zusters Latijns moesten kennen - allicht om de Latijnse gezangen in het koor met hart en verstand te kunnen meezingen; daarnaast leerden zij boeken afschrijven, koken, dranken bereiden (bier brouwen en wijn maken) en werken in de kloostertuin. Zij heette niet alleen Lioba, 'lieverd', volgens haar medezusters was zij het ook.